ὑπερχομένου· ἀεὶ δ' τὸν ὑπερέχοντα, ἢ ἵππον, ἢ μὴ φιλεῖν ἀξιοῦσι, καὶ ἐν τοῖς χρήσιμοις, καὶ ἐν τοῖς ἡδεῖς, καὶ κατ' ἀρετήν. ἐν μὲν οὖν τοῖς μικραῖς ὑπεροχαῖς εἰκότως γίνονται ἀμφισβητήσεις. τὸ γὰρ μικρὸν ἐνιαχοῦ, οὐδὲν ἐν ἰσχύι, ὡς καὶ ἐν ξύλου σταθμῷ, ἀλλ' ἐν χρυσίῳ· διὰ τὸ μικρὸν καλῶς κρίνουσι. φαίνεται γὰρ τὸ μὲν οἰκεῖον ἀγαθόν, διὰ τὸ ἐγγύς, μέγα· τὸ δ' ἀπόπτολον, διὰ τὸ πόρρω, μικρόν. ὅταν δ' ὑπερβολὴ ᾖ, οὐδὲν αὐτοὺς ὅπῃ τοῖς ὡς δεῖ ἢ ἀνιπφιλεῖσθαι, ἢ ὁμοίως ἀνιπφιλεῖσθαι· δεῖ εἰ τις ἀξιοῦ τὸν θεόν. φανερὸν δ' ὅτι φίλος μᾶλλ, ὅταν ὁ τοῦ ἴσου. τὸ ἀνιπφιλεῖν δ' ὄζειν, αἴτιον τοῦ φίλοις εἶναι. δῆλον δ' καὶ διὰ τί ἐνίοτε μᾶλλον οἱ ἄνθρωποι τοῦ καθ' ὑπεροχὴν φιλίαν τῆς κατ' ἰσότητα. ἄμφω γὰρ ὑπαρχὴ οὕτως ἀν τοῖς τό, τε φιλεῖσθαι καὶ ἡ ὑπεροχή. διὸ ὁ κόλαξ παρ' ἐνίοις ἐντιμότερος τοῦ φίλου. ἄμφω γὰρ φαίνεται ποιεῖ ὑπαρχὴν τῷ κολακευομένῳ· μάλιστα δ' οἱ φιλότιμοι ποιοῦσι τὸ γὰρ θαυμάζεσθαι ἐν ὑπεροχῇ. φύσει δ' γίνονται οἱ μὲν φιλητικοί, οἱ δ' φιλότιμοι. φιλητικὸς δ', ὁ τοῦ φιλεῖν χαίρων μᾶλλον ἢ τοῦ φιλεῖσθαι· ἐκεῖνος δ', φιλότιμος μᾶλλον. ὁ μὲν οὖν χαίρων τοῦ θαυμάζεσθαι καὶ φιλεῖσθαι, τῆς ὑπεροχῆς φίλος· ὁ δ' τῆς ἐν τοῖς φιλεῖν ἡδονῆς, ὁ φιλητικός. ἔνεστι γὰρ ἀνάγκη ἐνεργοῦντα· τὸ μὲν γὰρ φιλεῖν συμβεβηκός· ἔστι γὰρ λανθάνειν. φιλοῦσι δ' ἄ. ἔστ δ' καὶ κ' τοῦ φιλίαν τὸ φιλεῖν μᾶλλον ἢ τὸ φιλεῖσθαι, τὸ δ' φιλεῖσθαι κ' τὸ φιλητόν· σημεῖον δ' ἕλοιτ' ἂν ὁ φίλος μᾶλλον εἰ μὴ ἐνδέχοιτ' ἄμφω, γινώσκειν ἢ γινώσκεσθαι· δῆ ἐν ταῖς ὑπερβολαῖς αἱ γυναῖκες ποιοῦσι, καὶ ἡ Ἀνδρομάχη ἢ Ἀντιφάντος. καὶ γὰρ ἔοικε τὸ μὲν ἐθέλειν γινώσκεσθαι αὐτῶν ἕνεκα, καὶ τοῦ πάσχειν τι ἀγαθόν, διὰ μὴ ποιεῖν. τὸ δ' γινώσκειν, τοῦ ποιεῖν, καὶ τοῦ φιλεῖν ἕνεκα. διὸ καὶ τοῦ ἐμεμψίμοιρον τοῦ φιλεῖν πρὸς τοῦ τιθεῖσθαι ἐπαινοῦμεν. γινώσκεσθαι γὰρ, ἀλλ' οὐ γινώσκειν. ὅτι μὲν οὖν πλείονες εἴδη φιλίας, καὶ πόσοι εἴδη, ὅτι τρεῖς, καὶ ὅτι τὸ φιλεῖσθαι καὶ οἱ φίλοι διαφέρουσιν, οἵ τε κατ' ἰσότητα, καὶ οἱ καθ' ὑπεροχὴν, εἴρηται.

Κεφάλαιον ε.

ΕΠεὶ δὲ τὸ φίλον λέγεται καὶ καθόλου μᾶλλον, ὡς καὶ κατ' ἀρχὰς ἐλέχθη ὅτι τοῦ ἔξωθεν συμβεβηκόντος (οὐ μὲν γὰρ τὸ ὅμοιον φασὶ εἶναι φίλον, οἱ δὲ

indigna æquali amore sunt. Semper autem ab excellente, siue vtilitatem, siue iucunditatem, siue virtutem spectes, aut nullus, aut minor amor requiri debet. Verùm in mediocribus excessibus meritò controuersiæ oriuntur. Paruum enim nonnunquam minimè debet robore æstimari, velut non ligni, sed aurei vasis pondus præualet. Atqui paruum illud homines perperàm iudicãt, quibus domesticũ bonũ, magnum videtur, quia propinquum: alienum verò exiguum, quia remotum. Cũque excessus interuenit, nec tamen quidem inquirunt, quomodo, ac an similiter redamari oporteat, perinde si quis amorem à Deo reposcat. Manifestum est igitur, amicos in æqualitate quadam consistere: redamare autem licere, vt amici non sint. Neque verò obscurum est, quia homines amicitiã iuxta excessum, ei, quę ad ęqualitatem comparata est, anteponant: eò scilicet, quia & excellentia, & amore potiũtur. Quocirca nonnullis assentator amico gratior est, quippe qui vtrunque cui adulatur videtur astruere. Ac sunt ferè ambitiosi tales, nam id admiratione esse, excellentiæ cuiusdam speciem habet. Natura autem alij amatorij, alij verò ambitiosi nascuntur. Amatorius quidem qui magis oblectatur arnãdo, quàm dum amatur. Ambitiosus autem magis amari, & in admiratione esse cupit, excellentiæ amicus: alter verò voluptatis, quam percipit amando. Nam in actu necessariò amans est: redamari autem per accidens contingit, & latêre potest: amans autem non potest. Et est amicitiæ hoc peculiare, vt amare potius, quàm amari cupiant: amari verò iuxta id, quod amabile fuerit, contingit. Argumento est, quòd amicus, si non contingat vtrũque cognoscere vult magis, quàm cognosci velut in excessibus summis faciunt fœminæ, vt Andromache Antiphontis, quæ bono aliquo afficiatur, nõ afficiat: cognoscere verò, afficiendi, amandíque gratia. Quocirca in amore etiam erga mortuos perſistentes laudamus, quippe qui cognoscant non cognoscatur. Plures igitur modos amicitiæ esse, & quot, tres nempe: item quòd amari & amici differant, qui iuxta æqualitatem, & qui iuxta excessum amici sunt inuicem, dictum est.

CAPVT V.

QVia verò amicum etiam vniuersaliter dicitur, velut principiò, adductis extrariis quibusdam opinionibus ostẽdimus, (nã alij simile, alij cõtrarium amicum